

ETHNIC MAPPING OF NEW YORK

*Volodymyr Yevtukh*¹

ЕТНІЧНА МОЗАІКА НЬЮ ЙОРКА (ПОГЛЯД З ВИСОТИ ПТАШИНОГО ПАРИННЯ): ЕТНОСОЦІОЛОГІЧНИЙ ЕСЕЙ

Володимир Євтух

У одному із моїх попередніх есеїв про Нью Йорк (завважу, що їх я вибудовую на основі моїх професійних знань та американської статистики) я спробував відтворити мозаїчність етнічної палітри його населення. Для цього я обрав два методи: а) метод статистичного аналізу; б) метод історико-соціального спостереження за процесами формування та динаміки етнопонаціонального складу населення міста. Мені здається, що вимальовується досить різнобарвна картина — з більш і менш помітними (за кольором шкіри та поведінковими реакціями) складовими мозаїки. Щоб закріпити таке уявлення (а воно, на моє професійне переконання, є адекватним ситуації, яка існує у місті), я пропоную поглянути на етнічну палітру з висоти пташиного паріння, тобто піднятися на такий рівень, з якого було б видно окремі камінці цієї мозаїки. Звичайно, більші будуть проглядатися більш виразно, а щоб віднайти менші, то варто буде приглядатися більш гостріше. Власне, ми зараз разом проінспектуємо поселенську структуру етнічних спільнот — їхнє розміщення на основній частині Нью Йорка. Тому я пропоную обрати таку тактику: аби охопити поглядом великі скупчення людності того чи того етнічного походження, ми будемо підніматися на достатньо значну висоту, і, навпаки, невеличкі етнічні вкраплення краще розглядати з адекватно невеликої відстані.

Перед тим ми мусимо пригадати, що мегаполіс Нью Йорк розділений на п'ять районів: Бронкс, Бруклін, Квінз, Мангеттен, Стейтен Айленд. До речі, мешканці міста часто їх називають боро (від англійського Borough адміністративна одиниця). Для того, щоб наблизити читача до розуміння нью-йоркської специфіки територіального поділу міста на райони й відтворення їхніх етнічних особливостей (у цьому есеї я буду торкатися переважно їхнього етнічного складу), я подаю їхню коротку характеристику. Розпочну за абетковим порядком (в українському варіанті).

Бронкс (The Bronx) з його майже півторамільйонним населенням є четвертим за розміром серед перелічених районів; за розмірами терито-

¹ Dragomanov Ukrainian State University, Kyiv, Ukraine; <https://orcid.org/0000-0003-2746-2283>

рії — він також четвертий (109 кв. км). Існує Бронкс з 1898 року й розташований на півночі міста. Для тих, хто бажає ближче знайомитися з Бронксом, слід пам'ятати, що місцеві мешканці розрізняють Східний Бронкс, острівну частину, Західний Бронкс, Північнозахідний Бронкс, Південний (іноді Південнозахідний Бронкс). Принагідно зазначу, що кожен район Нью Йорка має свій слоган (гасло), який, за задумами їхніх винахідників, має схоплювати їхню сутність. Таким у Бронкса є «*Ne cede malis*», що у перекладі з латини означає «*Не допускай до себе зла — Не дай дорогу злу*». Бронкс вирізняється надзвичайною етнічною й расовою строкатістю свого населення. Подеякують, якщо ви навмання оберете двох будь-яких мешканців цього району, то 90 % матимуть різне етнічне чи расове походження. Із п'яти районів Нью Йорка Бронкс є тим, у якому найнижчий відсоток білого населення (трохи більш 12). Варто звернути увагу на цікавий підхід у вирізненні білого населення. Насправді, біле населення складає майже 23 відсотки, однак цю категорію американська статистика поділяє на дві групи: біле населення іспанського походження і біле населення неіспанського походження. Часто іспанських етнофорів подають разом з латиноамериканцями. У Бронксі американці іспанського та латиноамериканського походження є найбільш чисельною етнічною спільнотою тут вони складають 52 % усіх мешканців; а друга чисельна група — темношкірі американці (трохи більше 35 відсотків). Обов'язково зверну увагу на той факт, що серед латиноамериканців відчутні громади пуерториканців (24 %) та домініканців (10 %). Щодо дванадцяти відсотків білого населення неіспанського походження, то серед них більш-менш вагомо представлені італійці (3.9 %), ірландці (3.1 %), німці (1.4 %), поляки (0.8 %). Окрім названих етнічних спільнот у Бронксі мешкає певна кількість вихідців із азійських країн (2.9 %) та корінного населення Америки (0.4 %). Специфічною особливістю статистики США є та обставина, що вона відслідковує так званих «мультиетнічнівців» та «мультирасівців», тобто тих осіб, які під час переписів, чи то опитувань, ідентифікують себе не з однією етнічністю, а з двома, а іноді й з більшим числом етнічних спільнот. Таких у Бронксі нині налічується 2.0 %.

Для етнічної динаміки населення цього району характерні такі основні тенденції: 1) поступове зменшення кількості білих мешканців і заміна їх «помітними меншинами», зокрема афроамериканцями; 2) велика частка тих, хто народився поза межами Сполучених Штатів (понад 39 %); серед білого населення їхня доля складає 29 %; 3) зниження частки народжених поза межами країни, особливо серед білого населення; 4) на території району основною мовою спілкування є англійська, а якщо більш точно, то її американський варіант; однак у домашньому вжитку активно циркулюють англійська (трохи більше 47 % населення дома спілкується цією мовою), іспанська (у такій же пропорції), італійська (майже 1.5 відсотка), французька (0.54 %), мови країн Західної Африки.

Бруклін (Brooklyn) — за чисельністю населення найбільший (понад 2.5 млн) — таким він є з середини 1920-х років — та другий за розмірами території (183 кв. км) район Нью Йорка розмістився на півдні міста. До речі, до 1898 року він існував як незалежне місто. Слоганом Брукліна є вираз «*Een Draght Mackt Maght*», що походить від голландської стародавньої

мови і пов'язаний з історією освоєння цих земель вихідцями із Голландії. Українською мовою — це «У єдності — сила». Дійсно, саме голландці першими із представників інших країн почали тут поселятися (1624 р.) поряд з корінними жителями Америки племені ленапе. Щоправда, сьогодні їхня присутність тут майже непомітна — впродовж століть вони переміщалися до більш престижних ареалів як у самому Нью Йорку, так і в інших регіонах Америки. Нині найпомітнішими етнічними спільнотами Брукліна є білошкірі (майже 50 відсотків), якщо виключати біле населення іспанського походження, як це часто робить американська статистика, то таких білих — майже 37%), афроамериканці (трохи більше 34 відсотків), американці іспанського та латиноамериканського походження (наближається до 20%), вихідці із азійських країн (9.5%).

Квінз (Queens) є найбільшим за площею (283 кв. км) і другим за населенням (понад 2 млн 230 тис.) адміністративним районом. Він займає західну частину території Лонг Айленда (Long Island — з англійської «довгий острів») й його деколи трактують як передмістя Нью Йорка. Саме у його межах знаходяться два великих аеропорти Нью Йорка — Міжнародний аеропорт імені Кеннеді (саме сюди прибували літаки з України, спочатку української авіакомпанії «Аеросвіт», а згодом МАУ) та аеропорт «Ла Гвардія». Район був заснований ще 1683 року й, ймовірно, отримав назву на честь королеви (англійською мовою королева — це квін (The Queen), португальської принцеси Катерини Браганца, яка у 1662 році стала дружиною короля Карла II Англійського. Територію Квінзу одночасно колонізували голландці та англійці. З 1920-х років сюди починають переселятися італійці; тут навіть виникає італійський ареал, який прибрав назву «Маленька Італія — Little Italy». На початок XXI-го століття етнічна композиція населення району мала такий вигляд: білі (трохи більше 46%; без іспанців — 30%), вихідці із Іспанії та латиноамериканських країн (близько 30%), азійці (22%), чорношкірі (понад 17%), особлива категорія (поліетнічні американці) — 2.4%. Цікаво, що майже половина мешканців Квінзу — це ті, котрі народилися поза межами Сполучених Штатів: із них — половина у країнах Латинської Америки, понад 33% — у країнах Азії, майже 25 відсотків — у європейських країнах (для цікавості: 8.4% — італійці, 5.5% — ірландці, 3.5% — німці, 2.7% — поляки, 2.3% — росіяни, 2.0% — греки). Тому й не дивно, що лише 44 відсотки мешканців вдома розмовляють англійською мовою; популярними мовами у домашньому вжитку є іспанська, мови індоєвропейської сім'ї, мови населення азійських країн.

Етнічним маркером Квінзу, який вирізняє його з інших п'яти адміністративних районів, є те, що тут мешкають найбільш чисельні спільноти китайців (майже 40% від усієї чисельності їх у місті Нью Йорку), індіанців (64%), корейців (понад 66%), філіппінців (більше як 61%), вихідців із Бангладеш (66%) та Пакистану (39.5%). До цього додаю, що в останні роки швидкими темпами зростала кількість вихідців із Мексики і, як вислід, у Квінзі маємо дуже високу концентрацію мексиканців — другу після Брукліна.

Мангеттен, о, Мангеттен!!! Цими словами, чи той іншими, можна висловити своє захоплення й здивування цією частиною Нью Йорка. В уяві не дуже обізнаних з територіальним структуруванням міста при цьому слові може зринати картина усього міста — настільки він багатогранний,

незбагнений й містичний. І це при тому, що за своєю територією (59 кв. км) він є найменшим районом мегаполіса. Однак, з маленького Мангеттена виростав великий сьогодні Нью Йорк. Щоправда, людності тут впродовж віків назбиралося чимало майже 1 млн 600 тисяч (третє місце серед районів Нью Йорка). Історія розпорядилася таким чином, що нинішній Мангеттен виріс до основного комерційного, фінансового та культурного центру не лише Сполучених Штатів, але й усього світу. Ось так! Дивна історія цієї землі. Щоб хоча би якимось чином її осягнути, передусім у обраному мною (етносоціологічному) ракурсі, варто зануритися у XVI століття. Сама назва походить від слова «Manna-hata» — такий запис (1609 р.) знаходимо у бортовому журналі капітана яхти «Halve Maen — Половина місяця» англійського мореплавця Генрі Гудзона (приблизно 1550–1611 рр.). З мови індіанців племені ленапе це означає «острів багатьох пагорбів». Дійсно, побігайте по Нью Йорку — і ви переконаєтеся, що це таки так! І у вас виникне питання, а як же бути з Римом? У нашому етносоціологічному есеї ми залишимо Рим у спокої. Але я нагадаю, що на цій частині з давніх давен проживали індіанці ленапе і європейців вони вперше побачили у 1524 році — це був італієць Флорентін Джованні да Верраццано.

Європейці у різні часи залюбки поселялися у цій частині Нью Йорка, тому й не дивно у Мангеттені із усіх районів їхня концентрація одна з найвищих — вони складають майже 60 відсотків його населення (знову ж таки, за американською традицією, білих, виключаючи людиність неіспанського походження). Наступною за кількістю етнічною спільнотою тут є ньюйоркці іспанського та латиноамериканського походження — майже 24 відсотки; далі розташувалися чорні американці — понад 15 %, азійці — понад 10, ірландці — майже 8 %, німці — 7.2 %, італійці — 6.8 %, вихідці із Росії — понад 6 %. Завважу, переважна більшість цих відсотків — це вже представники пізніших поколінь, черезпоколінні нащадки перших переселенців. Цікавим етнічним маркером Мангеттена є той факт, що тут мешкає найбільша серед усіх районів кількість американців, які ідентифікують себе як багаторасові. До речі, у порівняно з іншими частинами мегаполісу у цьому районі менший відсоток тих, хто народився поза межами США — 27.0 %; а тих, котрі розмовляють вдома англійською мовою, найбільше — майже 62 %; ще 25 відсотків вживають іспанську мову, трохи більше 4 % — китайську, понад 2.0 % — французьку.

Стейген Айленд (Staten Island) є найменшим за кількістю населення (приблизно 492 тис., за оцінками на початок двадцять першого століття) і третім за площею адміністративним районом Нью Йорк. Він розташований на південному сході міста. До появи у цій місцині європейських переселенців у 1524 році вона була заселена представниками однієї із гілок згадуваних нами індіанців ленапе. Все той же Джованні да Верраццано першим із європейців дістався острова; а у 1609 році сюди прибув і англієць Генрі Гудзон. Цікава деталь, острів (Staaten Eylandt) був названий на честь голландського парламенту, який голландською мовою мав назву Staaten-Generaal. Голландська специфіка району пов'язана, передусім, з тим фактом, що острів інтенсивно почав засвоюватися вихідцями із Голландії. Та після Другої англо-голландської війни (1665–1667 рр.) свою владу встановили англійці й острів став частиною нової англійської колонії, а назва почала вимовлятися на англійський манер — Staten Island.

Давно минули ті часи, коли на острові мешкали тільки голландці та індіанці ленапе, й деякою мірою французи. Сьогодні тут проживають представники десятка етносів, деякі із котрих утворили досить усталені й помітні у суспільному житті району етнічні спільноти. Передусім, це стосується білого населення, яке складає майже 66 відсотків (без мешканців іспанського походження; разом з ними цей відсоток сягає понад 75 % усіх жителів острова). Ці відсотки наповнюються таким чином: італійці — понад 35, ірландці — 13, німці — майже 5, росіяни — близько, поляки — 3.4 %, англійці — понад півтора відсотка, українці — українці 1.3, норвезькі — 1, греки — 1, французи — майже відсоток.

Другу за чисельністю етнічну спільноту складають американці іспанського та латиноамериканського походження — майже 16 відсотків; далі розташувалися афроамериканці — трохи більше 12 %, вихідці із азійських країн — 7.4 %, корінні мешканці (індіанці) — 0.2 %; є тут певна частка (майже 2.0 відсотки) й тих, хто у переписах чи статистичних обстеженнях подає себе як поліетнофори, ідентифікуючи себе із кількома етнічностями.

Для острова характерні такі етнічні маркери: 1) 20 % населення народилося поза межами Сполучених Штатів — це, до речі, найнижчий показник серед усіх адміністративних районів Нью Йорка; 2) лише (вживаю це слово у порівнянні до інших районів) 28.6 % мешканців вдома розмовляють іншими, ніж англійською, мовами; 3) острів має найвищу у порівнянні з іншими регіонами концентрацію італійців, хоча відносно інших етнічних спільнот італійці тут посідають далеко не перші місця. Staten Island, до слова, перебуває на 27 місці за чисельністю серед італійських громад Сполучених Штатів.

Познайомившись з районами (боро) Нью Йорка, варто сказати, що це місто приваблює, як, до речі, і Сан-Франциско, та, можливо, меншою мірою Чикаго, своїми етнічними кварталами. Серед тих, які ми можемо оглянути з висоти пташиного польоту (це дозволяють зробити їхні чималі розміри), висока концентрація осіб одного етнічного походження, своєрідна архітектура), — Гарлем, «Маленька Італія», «Чайнатаун — Китайське містечко» й певною мірою «Челсі», Брайтон Біч тощо. Із шпайхерів (накопичувачів) пам'яті пропоную витягнути кілька, на мій погляд, захоплюючих фактів про ці квартали.

Гарлем примостився на півночі Мангеттена; відомий як основний поселенський, культурний та бізнесовий центр афроамериканців. Нагадаю: його площа — це 10 кв. км. та понад 200 тисяч людності. Таким він існує з 1920 року, а до цього він був відомий як голландське село, котре було засноване у 1658 році; та й його назва зовсім не африканського походження, як часто-густо уявляють собі ті, хто не дуже занурюється в американську історію. Насправді поселення було названо за однойменним голландським містом Haarlem. Темношкірі американці почали заселяти Гарлем з 1904 року, а вже у 1920-х — 1930-х роках вони склали тут відчутний відсоток. З прибуттям сюди великої кількості афроамериканців, котрі поступово витіснили білих, передусім, його засновників — голландців. Зверну увагу на термін «витіснили»: процес «витіснення» не означав примусового вигнання білих; він був пов'язаний, радше, з укоріненими негативними стереотипами щодо афроамериканців і якщо у кварталах поселялися темношкірі, то

їхній престиж відразу ж різко падав і білі намагалися вибратися звідси і поселитися деінде, поза таким сусідством. Процес інтенсивного заселення Гарлему афроамериканцями дістав назву «Гарлемського ренесансу», оскільки цей квартал не просто заселявся ними, але й тут налагоджувалося культурне й професійне життя. Завважте, читачу, саме тут у Гарлемі у «Коттоновому клубі» грав знаменитий на увесь світ джазист Дюк Еллінгтон; тут працювали досить таки відомі у Нью Йорку театри: «Театр Апполо», «Національний чорний театр», «Американський негритянський театр» тощо. У театрі «Лафает» знаменитий актор і продюсер Орсон Веллес здійснив свою знамениту постановку Макбета з чорними акторами у головних ролях — цей спектакль відомий як «чорний Макбет».

Скажу читачеві, що я під час одного із чисельних моїх відвідин Нью Йорка мав нагоду проживати кілька днів у Гарлемі, у студентському готелі і мав змогу відчутти своєрідність подиху цього ніби електрикою зарядженого анклаву. Ви знаєте, тоді я спіймав себе на думці, що мешканцям цього кварталу варто позаздрити у тому, як відчайдушно вони захищають свою етноісторичну й культурну спадщину й як вони нею пишуться, а ще, як вони прагнуть, щоб довколишні насолоджувалися їхньою музикою й дослухалися до їхніх оповідей про своїх предків та їхнє життя в Америці.

«**Маленька Італія — Little Italy**» — це дуже мальовничий етнічний анклав, дивовижне вкраплення у південній (нижній) частині Мангеттена. Він розташований, я би сказав він затиснутий, між Чайнатауном, Дільницею Сохо та знаменитою вотчиною нью-йоркської богеми Грінвіч Вільдждж (Greenwich Village). Його так називають тому, що тут концентрується чимала кількість італійців (мається на увазі на невеличкій площі), котрі постійно проживають у Нью Йорку, — понад десять тисяч, переважно представники другого і третього поколінь американських італійців. Колись «Маленька Італія» була вже й не такою маленькою: вона простягалася з півдня на північ вздовж вулиці каналу (Canal Street), займала певну територію, як на північ, так і на південь, і на схід, і на захід від неї. Нині, після 1965 року, коли у результаті зміни імміграційного законодавства, яке дозволило китайцям масово переселятися до США, до сусіднього Чайнатауна прибилася велика їхня кількість і вони потіснили італійців з їхньої території. Нині «Маленька Італія» — це фактично одна вулиця Малбері. Однак ця частина є дійсно італійською оазою, де зберігається італійська етнічність, зберігаються й підтримуються традиції італійської культури й італійської кухні, завдяки знаменитому фестивалю Сан Джено, започаткованому ще 1926 року італійськими іммігрантами — вихідцями із Неаполя, який відбувається щорічно у вересні і триває одинадцять днів поспіль. І кого ви тут вже не побачите! Селебретіс не тільки із Нью Йорка, але й з Італії та інших країн, де мешкають італійці, стікаються сюди, щоб зануритися в атмосферу італійських традицій. А як тріюфуються тут перемоги збірної Італії на мундіялях, чи то чемпіонатах Європи!

Завважу, що у певний час своя Італія була і в іншій частині Нью Йорка — у Гарлемі; вона там називалася Італійським Гарлемом. І це було у ті часи, коли італійці складали більшу частину населення східної території сучасного Гарлему; згодом італійці мігрували до інших районів Нью Йорка й їхнє місце зайняли вихідці із Іспанії, надавши цій території назву «Іспан-

ський Гарлем». А, взагалі, італійські анклави — своєрідні маленькі Італії можна зустріти сьогодні у кількох містах у Сполучених Штатах; це — Бостон, Балтімор, Філадельфія, Сент-Луїс, Клівленд, Чикаго, Сан Франциско. Розкидані вони і по усьому Нью Йорку, звичайно, не так помітно, хіба що за винятком Стейтен Айленду, де, як я вже зазначав, зконцентрована найбільша із усіх територій Нью Йорка кількість італійців. Однак, не дивлячись на це, доля вирішила таким чином, що саме «Маленька Італія» стала найзнаменитішим центром італійськості поза межами Італії і недарма вона увійшла до Національного реєстру історичних місць Сполучених Штатів як «історична дільниця».

Безумовно, пролітаючи над Мангеттеном на висоті пташиного польоту, ви чітко визначитеся, де знаходиться «**Чайнатаун — Chinatown**»: на південь від «Маленької Італії», у східно-південному напрямку до ріки Іст-Рівер. Це один із найдавніших етнічних китайських анклавів поза Азією. Початки історії Чайнатауна пов'язують з прибуттям сюди у 1858 році А Кена (Ah Ken). Були часи, коли населення цього анклаву зростало дуже повільно — це після прийняття Сполученими Штатами «Закону про виключення китайців» (1882 р.), який різко обмежував їм в'їзд до країни. На той час їх тут налічувалося усього до двох тисяч. Справжній бум китайської імміграції починається після прийняття «Закону про імміграцію та громадянство» (1965 р.) — китайці активно освоювали західні території нижнього Істсайду, які впродовж тривалого часу займали євреї із країн Східної Європи та іспаномовні іммігранти.

Вважається, що саме Мангеттенський Чайнатаун є оригінальним китайським поселенським анклавом у Нью Йорку. Сюди китайці прибували переважно з Тайшаню та Гонгконгу (квандунська провінція — Guangdong), а також з Шанхаю. Вони концентрувалися вздовж Східного Бродвею. Нині межі цього Чайнатауну чітко визначаються межами вулицею Гранд Стріт на півночі, Бродвеєм на заході, вулицею Крісті Стріт на сході й Південним Бродвеєм на півдні. На сьогоднішній день у Нью Йорку утворилося кілька чайнатаунів — крім згаданого вище, це — два у Квінзі (Флашінг — Flushing та Елмхерст — Elmhurst), два у Брукліні (Сансет парк чайнатаун — The Sunset Park Chinatown та Авеню У Чайнатаун — the Avenue U Chinatown), по одному в Едісоні та Нью Джерзі. Характерними рисами нинішніх нью-йоркських чайнатаунів є те, що, скажімо, Мангеттенський чайнатаун залишається у певному сенсі законсервованим, а Флашінг у Квінзі розвивається досить швидкими темпами й є небезпідставні прогнози, що, за кількістю китайців, він може переважити оригінальний Чайнатаун; така тенденція властива й Бруклінському Чайнатауну. Однак спільною рисою для усіх китайських анклавів Нью Йорка залишається те, що їхні мешканці бережливо ставляться до тяглості у нових умовах проживання традицій, сформованих впродовж поколінь у Китаї.

Я часто відвідував Мангеттенський Чайнатаун. Можливо, на перший погляд, з банальної причини: тут надто смачна їжа, особливо приготовлена за таємничими рецептами качка!!!

Українська етнічність також певним чином помітна у Нью Йорку, звичайно, лише в окремих його ареалах. Її історія тут починається ще у XVII-ому столітті, з того часу, коли Нью Йорк називався Новим Амстердамом. Масово ж українці у мегаполісі оселяються наприкінці XIX-

го століття, власне, під час інтенсивної імміграції з країн Східної Європи. Сьогодні у Нью Йорку мешкає понад 160 тисяч американців українського походження різних поколінь. Традиційним ареалом поселення українців була східна частина Мангеттена, яка прибрала назву «Маленька Україна», де і нині мешкає третина усіх українців Нью Йорка. Її ви зможете віднайти від чотирнадцятої вулиці між Третьою Авеню та Авеню А. Цю частину ньюйорківців деколи називають «Українським селом», а самі українці іменують її «Українською дільницею».

У цій дільниці, а також в інших частинах мегаполісу ви можете побачити чимало слідів українськості: щорічний Український фестиваль, площа Тараса Шевченка, Музей українського мистецтва, Українська академія мистецтв та наук в США (УВАН), Наукове товариство імені Шевченка (НТШ), магазини з українською національною й етнічною символікою. Надзвичайно привабливим й інтригуючим острівком чи то українськості, чи то мішаної українсько-єврейськості є вулиця Орчард Стріт (Orchard Street — у перекладі з англійської Фруктова вулиця), а у народі — Яшкін Стріт, тому що свого часу (та й сьогодні непоодинокі випадки) на цій вулиці торгували чимало вихідців з України єврейської національності, саме з Одеси, поширеним іменем серед котрих було ім'я Яків («Яшка»). За радянського режиму туристи, котрі якимось чином потрапляли до США, зокрема до Нью Йорка, обов'язково прагнули побувати у цій місцині, придбати за порівняно невеликі гроші «американські речі»; це для людей, за В. Короленком, «без язика» (маю на увазі незнання англійської мови) було не так проблемно, як в інших частинах міста, оскільки усі тут могли спілкуватися, принаймні, російською мовою. А її мешканці з задоволенням «із знанням справи» розказували свої історії про життя-буття за океаном (пригадую, завжди підкреслюючи свою перевагу «американців» перед людьми, що прибули із-за «залізної завіси» і дихають повітрям свободи (правда, тимчасово) «вільного світу». Ці переповідки вони іноді пересипали українськими словечками та суто одесько-єврейськими «жаргончиками». Новітні іммігранти з України селяться в інших районах Нью Йорка, зокрема у Брукліні.

Русько-єврейський Брайтон Біч. Власне, коли мова йде про росіян у Нью Йорку, то тут виникає певна проблема з їхньою ідентифікацією. І не лише для мене, але й, вочевидь, для американської статистики. Остання фіксує близько 300 тисяч росіян (Russians). Мені здається, що вона включає у цю категорію вихідців із колишнього Радянського Союзу, із нинішньої Росії, деколи із країн, які утворилися на пострадянському просторі, зокрема і з України, котрі розмовляють російською мовою й ідентифікують себе «руськими». Для певних пояснень мушу залучити мої етнологічні й етносоціологічні знання, щоб хоч якимось чином з'ясувати сутність феномена «росіяни в Нью Йорку». Коли ми у науковому сенсі вживаємо термін «росіяни», то ми маємо справу з усіма громадянами Росії, тобто ідентифікуємо їх як громадян, чи то вихідців із держави Росія — тут йдеться про політико-громадянську ідентичність; етнонім «руські» охоплює ту частину і громадян (нинішніх, чи колишніх) Росії й вихідців із інших країн «руського походження». Однак у «лабораторному» («чистому») вигляді «руських» віднайти у Нью Йорку не так просто — багато із них аси-

мілювалися, або ж настільки інтегрувалися в американський «mainstream» (американське русло), що вони надто рідко ідентифікують з росіянами, чи то «руськими». У більшості випадків, коли йдеться про «росіян», «руських», то маємо справу з певним етносоціальним гібридом (скористаюся терміном американських професорів Вікі Хеслі та Холлі Хансен, які досліджують «гібридну ідентичність»), де «руське» походження є важливим і помітним компонентом. Понад 100 тисяч, представників такого етносоціального гібрида, мешкають у Брайтон Бічі (Brighton Beach) та Шіпсід Бейї (Sheepshead Bay) — двох частинах Брукліна; саме вони формують тут етнічний ландшафт, оскільки русько-євреї складають переважну більшість їхнього населення. Та й взагалі, за американською статистикою, «росіяни» — друга (після італійців) за чисельністю етнічна спільнота у Брукліні. Русько-єврейськість дуже чітко виявляється у згаданих районах Брукліна — у манері розмови, у жестикулюванні, у сприйнятті доквілля та реагування на соціокультурні явища середовища, у якому мешкають носії цієї гібридної етнічності.

Дещо про інші камінці етнічної мозаїки мегаполісу. Характерною особливістю поселенських структур вихідців із інших країн впродовж певного історичного відтинку було прагнення гуртуватися у визначених місцинах Нью Йорка, зазвичай, там, де осідали перші переселенці. Та з плином часу значна їхня частина мігрувала до нових місць помешкання, розчинялася в інших етнічних утвореннях (переважно унаслідок створення етнічно змішаних сімей). Щоправда, на мапі мегаполісу ще й сьогодні, можливо, й не так виразно (саме у місцях історичного поселення) видніються невеликі за площею етнічні анклавні вихідців із деяких країн. Зазначу, вони практично непомітні з висоти пташиного польоту; їхню самотність можна відчути тоді, коли у вас є час безпосередньо неспішно зануритися у їхнє середовище. Такими є, скажімо, румунська спільнота, до речі, найбільша за чисельністю у Північній Америці (понад 160 тисяч), зконцентрована у Бронксі, Мангеттені та на Стейтен Айленді; грецька присутність відчутна в Асторії (греки, до речі, складають майже відсоток усього населення Нью Йорка); певні сліди залишилися від колись впливової німецькоамериканської громади у районі Йорквіллу у нижній частині східного Мангеттена (сьогодні у мегаполісі мешкає понад 250 тисяч вихідців із Німеччини та їхніх нащадків); філіппінські островки зустрічаються у Квінзі («Маленька Маніла»), Брукліні (усього у Нью Йорку мешкає приблизно 70 тисяч філіппінців); колумбійці традиційно мешкають у Квінзі; домініканці, котрі складають майже 25 відсотків усього латиноамериканського населення Нью Йорка (понад 600 тисяч), помітні на Вашингтонських пагорбах (Washington Heights) у Мангеттені, Бронксі, Брукліні та Квінзі; ірландці та їхні нащадки, які свого часу утворювали чи найчисельнішу спільноту Нью Йорка (їхня чисельність колись сягала до 2 млн), мешкають у Бронксі, Брукліні, Квінзі та на Стейтен Айленді (усього 420 тисяч).

Із захопленням Нью Йорком і повагою до усіх камінців його етнічної мозаїки,

професор Володимир Євтух.